

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet under 2009

Granskning av hjälpmedelsnämndens verksamhet 2009

Bakgrund

Den 1 juli 2004 bildades en mellan kommunerna och landstinget gemensam nämnd, hjälpmedelsnämnden, i syfte att samverka för att länets invånare skall erbjudas en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Revision

Hjälpmmedelsnämnden är en gemensam nämnd för kommunerna i Värmlands län och Landstinget i Värmland. Nämnden ska enligt kommunallagens 9 kap. 2 § och § 12 i reglementet för nämnden granskas av revisorerna hos respektive huvudman. Landstingets revisorer har sedan nämndens tillkomst granskat hjälpmedelsnämndens verksamhet. Granskningsresultatet har därefter delgivits kommunernas revisorer och deras sakkunniga.

Landstingets revisorer har granskat nämndens verksamhet under verksamhetsår 2009 och sammanfattar granskningen i föreliggande promemoria. Granskningen har främst rört avstämning av verksamheten mot gällande avtal samt räkenskaperna. Nämndens årsredovisning har bedömts.

Hjälpmmedelsnämnden

Uppdrag

Hjälpmmedelsnämnden har ansvar för att erbjuda hjälpmedel för funktionshindrade enligt § 3 b Hälso- och sjukvårdslagen (HSL), med undantag för syn-, hörsel-, ortopedtekniska och barnhjälpmedel.

Den hjälpmedelsverksamhet som enligt § 18 b HSL är en kommunal angelägenhet (i särskilda boenden och hemsjukvård) ska även i fortsättningen utföras av respektive kommun. Den gemensamma nämnden har dock ansvar för att fastställa policy, riktlinjer, kompetenskrav för förskrivning av hjälpmedel samt upphandling av hjälpmedel. Genom gemensamma riktlinjer och samverkan avser hjälpmedelsnämnden även att kostnadseffektivisera verksamheten inom sitt ansvarsområde.

Hjälpmmedelsnämndens uppdrag kan sammanfattas i följande områden;

- samordningsuppgifter,
- kompetensuppgifter och stöduppgifter,
- drift av den gemensamma hjälpmedelsenheten.

Hjälpmedelsheten ska verka som kompetenscentrum med stödfunktion till övriga hjälpmedelsheter och svara för samordning av de angivna uppgifterna.

Verksamhet 2009

Under 2009 har hjälpmedelsnämnden haft fyra sammanträden, vilket är enligt planeringen. Nedan beskrivs de ärenden som behandlats, med undantag av ärenden av formaliakarakter.

2009 års *första möte* ägde rum den 3 april. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 13 kommuner (totalt deltog 17 ledamöter och ersättare). Representation saknades från Storfors, Arvika och Torsby kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Revidering av avtal och reglemente för hjälpmedelsnämnden – nämnden beslutade att ställa sig bakom förslaget.
- Årsredovisning för 2008 föredrogs och hjälpmedelsnämnden beslutade att godkänna densamma samt att ingen ekonomisk reglering görs utan 2008 års utfall tas i beaktande i 2009 års redovisning.
- Förslag till budget för 2010 behandlades och ledde till beslut om kostnadsuppräknings med 2 % för nämnd och sekretariat.
- Hyra och viss försäljning av hjälpmedel- förslaget godkändes.
- Nämnden fick rapporter från verksamhetschefen för hjälpmedelsservice om;
- Nysam, statistik (avvikelser), gemensam mäsäa i Västerås för 7-landstingen.
- Under övriga frågor redovisades att divisionschefen för HHR har ett uppdrag att samla synpunkter från ”Nya perspektiv” och att ett samarbete inletts mellan socialcheferna i länets kommuner och divisionscheferna i landstinget.

Årets *andra möte* ägde rum den 5 juni. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 13 kommuner, totalt 16 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Arvika, Storfors och Torsby kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Information från hjälpmedelschefen om handläggningen av ärendet ”revidering av avtal och reglemente för hjälpmedelsnämnden”.
- Nämnden fick rapporter från verksamhetschefen för hjälpmedelsservice om;

- Nysam-samarbetet, och statistikuppgifter om inköp per kommun mm.
- Under ”övriga frågor” informerades om brukarsamverkan, samt att protokoll från Handikapprådet och Pensionärsrådet ska distribueras till hjälpmedelsnämndens ledamöter för kännedom. Nämnden fick också information om kartläggning från hjälpmedelsinstitutet om förändringar i förskrivningen mellan 2006 och 2008 samt en rapport om eventuell utökning av hjälpmedelsnämndens uppdrag.

Årets **tredje möte** ägde rum den 25 september. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 14 kommuner, totalt 18 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Arvika, och Torsby kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Revidering av avtal och reglemente för hjälpmedelsnämnden; barnhjälpmedel ingår i nämndens ansvarsområden från och med den 1 januari 2010.
- Ekonomisk halvårsrapport, ett nollresultat beräknas för 2010.
- Styrkort för hjälpmedelsservice. Chefen för hjälpmedelsservice informerade om styrkort 2009,
- Under ”övriga frågor” informerades om ett antal frågor med koppling till hjälpmedelsnämndens område. Nämnden gav vidare hjälpmedelschefen i uppdrag att inför nästa möte ta fram ett förslag till omvärldspaning.

Årets fjärde **möte** ägde rum den 27 november. Vid mötet deltog representanter från Landstinget i Värmland och 14 kommuner, totalt 18 ledamöter och ersättare. Representation saknades från Sunne, och Karlstads kommun.

Vid mötet avhandlades följande ärenden:

- Förslag till sammanträdesdatum för nämnden under 2010: den 5 mars, 7 maj och 19 november samt arbetsutskottet den 12 februari, 16 april och 29 oktober. Förslaget fastställdes.
- Förslag till inriktning för nämndens möte under 2010, bland annat togs frågan om omvärldspaning upp.
- Presentation av Barnhjälpmedelscentralens arbete och personal.
- Hjälpmedelschefen informerade om att antal frågor som berör nämndens område, bland annat att beslut tagits om inrättande av kostnämnd och att den frågan skulle var avsluta för hjälpmedelsnämndens del.

Sammanfattningsvis kan konstateras att landstinget och samtliga kommuner varit representerade vid något av nämndens fyra möten under året. Elva av kommunerna, (Forshaga, Grums, Hagfors, Hammarö, Kil, Kristinehamn, Munkfors, Säffle, Årjäng, Eda och

Filipstad), har varit representerade vid **samtliga** av nämndens möten. Två kommuner, (Karlstad och Sunne), har varit representerade vid **tre** möten medan en kommun (Storfors), varit representerad vid **två** möten. Två kommuner, (Torsby och Arvika), har varit representerade vid **ett** av nämndens möten under året.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har under 2009 haft fyra protokollförda möten: 13 februari, 3 april, 5 juni 11 september. I stort har arbetsutskottet behandlat de ärenden som sedan har förelagts nämnden.

Administrativt stöd

Enligt avtal ska division hälsa, habilitering och rehabilitering (HHR) genom hjälpmedelsenheten svara för beredning och verkställighet av nämndens beslut samt planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Representanter från division HHR och från en av staberna vid landstingets kansli har administrativt bistått nämnden och utskottet.

Ekonomi

Landstinget i Värmland ska fastställa budget för den gemensamma nämnden efter samråd med berörda kommuner. I avtalet regleras hur samrådet ska ske. Kommunerna ska lämna ett årligt bidrag till den gemensamma nämndens verksamhet med belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration.

Kostnaderna fördelas med 21 % på kommunerna och 79 % på landstinget. Fördelningen mellan kommunerna sker efter andelen kommuninvånare i åldern 80 år och äldre. Varje huvudman svarar själv för samtliga kostnader för sina förtroendevalda enligt respektive huvudmans arvodesregler. Dessa kostnader ingår således inte i den för hjälpmedelsnämnden gemensamma budgeten. Det är upp till respektive kommun att inom sin verksamhet granska detta underlag. Utöver denna kostnad ska varje huvudman dela på kostnaderna för sekretariatet. Kostnadsfördelningen ska ske på basis av andelen ledamöter representerade i nämnden.

Enligt föreliggande avtal ska kommunerna senast den 25 i varje månad förskottsbeta 1/12-del av sin andel. Uppkomna över- och underskott regleras efter fastställd fördelningsnyckel.

Budgeten för hjälpmedelsnämnden uppgick under år 2009 till 8 264 000 kronor, fördelat på kommunerna med 1 735 000 kronor och på landstinget med 6 529 000 kronor.

Det ekonomiska utfallet för 2009 uppgår till 8 629 000 kronor, där kommunerna ska svara för 1 812 000 kronor och landstinget svara för 6 817 000 kronor, se tabell nedan. Häri ingår kostnaden för

nämndens sekreterarstöd där kommunerna betalar 16/19-delar i enlighet med fördelningen kommuner - landsting i nämnden.

Tabell 1. Hjälpmedelsnämndens budget och utfall 2009

ÅR 2009	Budget	Utfall	Differens
Kommunerna	1 735 000	1 812 000	-77 000
Landstinget	6 529 000	6 817 000	-288 000
Summa	8 264 000	8 629 000	-365 000

Den genomgång som gjorts av hjälpmedelsnämndens räkenskaper har inte föranlett några påpekanden, förutom att den avräkning som ska göras, enligt avtalet, inte sker. Det finns dock ett beslut i nämnden om att inte reglera över/underskott, utan ta hänsyn till utfallet i kommande års redovisning.

Följsamhet till avtal och reglemente

- Ursprungligt avtal mellan kommunerna och landstinget hade en giltighetstid 2004-07-01 till och med 2006-12-31. Avtalet förlängs automatiskt med fyra år om det inte sägs upp tolv månader innan avtalstidens utgång.

Kommentar: Avtalet har inte sagts upp av någon part. Det förlängdes därför automatiskt att gälla under mandatperioden 2007-2010.

- Omförhandling av avtalet kan påkallas om förutsättningarna för avtalet väsentligen har förändrats.

Kommentar: Inga framställningar om omförhandling har gjorts.

- Tvister rörande tolkning och tillämpning av avtalet ska i första hand lösas genom förhandling mellan berörda huvudmän. Tvister kan hänskjutas till Sveriges kommuner och landsting.

Kommentar: Inga tvister finns noterade.

- Länsverksamheten HHR ska ha ansvar för beredning och verkställighet av nämndens ärenden samt för att planera och administrera den verksamhet nämnden ansvarar för.

Kommentar: Uppfyllt.

- För nämnden ska det finnas ett sekretariat bestående av en sekreterare och en föredragande.

Kommentar: Uppfyllt. En av landstingets tjänstemän har svarat för sekreterarfunktionen i nämnd och arbetsutskott. Föredragande har varit divisionschefen för HHR och verksamhetschefen för hjälpmedelsservice.

- Avtalsparter skall vara de 16 kommunerna och landstinget.

Kommentar: Uppfyllt.

- Uppgift att verka för att länets invånare erbjuds en god hjälpmedelsförsörjning på lika villkor.

Kommentar: Vid årsskiftet 2007-2008 började nya gemensamma riktlinjer för förskrivning av hjälpmedel att gälla.

- Budgeten ska fastställas av landstinget efter samråd med kommunerna. Förslag till budget bör, enligt avtalet, tillställas kommunerna senast under april månad. Samråd skall därefter ske med styrelserna under maj månad.

Kommentar: Förslag till 2009 års budget behandlades vid nämndens sammanträde den 14 mars 2008.

Landstingsfullmäktige beslutade om oförändrad budgetram för förtroendemannaorganisationen för 2009, vilket innebar att ingen uppräkningsram av den ekonomiska ramen för hjälpmedelsnämnden gjordes.

- Kommunerna ska bidra med ett belopp som motsvarar de faktiska kostnaderna för nämndens arbete och administration. Fördelas efter befolkningsunderlag i viss åldersgrupp.

Kommentar: Uppfyllt. 2009 års bokslut visar att utfallet har överstigit den preliminärt debiterade kostnaden. Enligt gällande avtal ska detta till del återbetalas/debiteras till kommunerna. Kommunerna ska enligt avtalet debiteras med 77 000 kronor. Enligt beslut i nämnden i april 2009 ska ingen ekonomisk reglering göras, utan 2008 års utfall tas i beaktande i samband med 2009 års redovisning.

- Varje huvudman svarar själva för samtliga kostnader för sina respektive förtroendevalda.

Kommentar: Någon närmare granskning av detta är inte genomförd. Dock understryks värdet av att alla kommuner och landsting budgeterar och redovisar kostnaderna under en egen ansvarspost för hjälpmedelsnämnden.

- Förskottsbetalning ska göras med 1/12-del senast den 25 i varje månad.

Kommentar: Uppfyllt. Debitering har skett med 1/12 i förskott varje månad.

- Uppkomna över- eller underskott ska regleras efter aktuell fördelningsnyckel (befolkningsunderlag i viss åldersgrupp).

Kommentar: Nämnden har tagit beslut om att avvakta med reglering.

- Respektive huvudman ska svara för del av kostnad för nämndens sekreterare (25 % tjänst). Kostnaden ska fördelas utifrån andel ledamöter i nämnden.

Kommentar: Kommunernas kostnadsandel för nämndens sekreterare har uppgått till 166 000 kronor. Preliminärt har 140 000 kronor debiterats. Kommunerna debiteras månadsvis med 16/19 av den preliminära kostnaden.

Kostnaden som fördelats är rimlig med utgångspunkt från att tre tjänstemän från landstinget bistår nämnden i dess arbete.

- Kommunerna har rätt till insyn i förvaltning och redovisning. Nämnden ska halvårsvis rapportera till respektive huvudmans fullmäktige hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är.

Kommentar: Insyn i förvaltning och redovisning har främst skett genom behandling av budget mm vid nämndens sammanträden.

- Nämnden ska vara sammansatt av 19 ledamöter och lika många ersättare och fördelat med en ordinarie och en ersättare från respektive kommun och tre ordinarie och tre ersättare från landstinget.

Kommentar: Uppfyllt

- Parterna är i avtalet överens om att sammansättningen i nämnden så långt möjligt ska återspegla sammansättningen i landstinget.

Kommentar: Mandatfördelning i landstingsfullmäktige respektive hjälpmedelsnämnden framgår av sammanställningen nedan. Det bör observeras att ordinarie ledamöter och ersättare bör räknas samman för att få en bild av fördelningen, då vissa partier endast har representation i form av ersättare.

Tabell 2. Partifördelning 2009 i fullmäktige respektive i hjälpmedelsnämnden

Forum	V	S	C	FP	KD	M	SIV	Övr
Landstingsfullmäktige	6 7,4 %	36 44,4 %	9 11,1 %	5 6,2 %	4 4,9 %	15 18,5 %	6 7,4 %	-
HMN ordinarie ledamöter	0	13 68,4 %	1 5,2 %	1 5,2 %	1 5,2 %	2 10,5 %	1 5,2 %	-
HMN ordinarie ledamöter och ersättare	2 5,2 %	17 44,7 %	5 13,1 %	1 2,63 %	2 5,26 %	8 21,0 %	1 2,63 %	2 5,26 %

Majoritetsförhållandena är relativt samstämmiga, dock skiljer partisammansättningen mellan fullmäktige och nämndens ordinarie ledamöter. Sammanräknat ordinarie ledamöter och ersättare finns också diskrepans mellan sammansättningen i landstingsfullmäktige och hjälpmedelsnämnden. Vissa partier har en svagare representation i hjälpmedelnämnden än vad som skulle motsvara andelen ledamöter i fullmäktige.

När det gäller hjälpmedelsnämnden framgår av protokollen att ersättarna sällan tillhör samma parti som den ordinarie ledamöten och att partiernas representation därför skiftar något mellan nämndens möten. Två partier, (v) och (mp) representeras i nämnden endast i form av ersättare, vilket skiljer sig från hur representationen ser ut i fullmäktige. På ersättarplats finns dessutom miljöpartiet och "hela Edas lista", vilka inte har någon representation i landstingsfullmäktige.

- Ordförande ska nomineras bland landstingets ledamöter och vice ordförande bland kommunernas ledamöter. Landstinget nominerade år 2006 ordförande (Christina Wahrolin, s) och kommunerna vice ordförande (Lisbeth Westerberg, c, Säffle kommun).

Kommentar: Uppfyllt

- Inom nämnden ska finnas ett arbetsutskott bestående av sex ledamöter och sex ersättare. Tre ledamöter utses bland landstingets ledamöter och tre bland kommunernas ledamöter. Ordförande bör, enligt avtalet, nomineras ur gruppen landstingets ledamöter medan vice ordförande bör nomineras ur gruppen kommunernas ledamöter.

Kommentar: Uppfyllt.

Slutsatser och kommentarer

Av nämndens årsredovisning och protokoll för 2009 framgår att nämnden verkar enligt de intentioner och riktlinjer som fastställdes vid bildandet.

Efter granskning av 2009 års verksamhet kan konstateras att sammansättningen av ledamöter i nämnden inte fullt ut har den följsamhet till landstingsfullmäktiges sammansättning under mandatperioden, som eftersträvas i avtalet. Det kan konstateras att vissa partier har en svagare representation än avtalet anger.

Vid hjälpmedelsnämndens möten har samtliga kommuner varit representerade vid något av nämndens fyra möten under året. Det kan dock konstateras att representationen från två av kommunerna kan förbättras. Dessa kommuner har endast representerats vid ett av årets fyra möten.

Efter genomgång av 2009 års redovisning bedöms räkenskaperna ge en rättvisande bild av hjälpmedelsnämndens resultat och

ställning. Det kan dock konstateras att den reglering som enligt avtalet ska göras till kommunerna av över- resp. underskott inte skett. Detta enligt beslut i nämnden den 3 april 2009.

Enligt hjälpmedelschefen kommer nämnden att under 2010 utreda en ny modell för fördelning av kostnader.

Ansvarsprövning

Den gemensamma nämnden ska granskas av revisorerna i var och en av de samverkande kommunerna enligt 9 kap. § 2 tredje stycket kommunallagen. Frågan om ansvarsfrihet för den gemensamma nämnden ska prövas av fullmäktige i var och en av de samverkande kommunerna enligt 5 kap. § 25a andra stycket kommunallagen.

Anders Marmon

Certifierad kommunal revisor